

Justitiedepartementet
remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring SOU 2025:95

Er beteckning: Ju2025/01907

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Dalarnas län (hädanefter Länsstyrelsen) ser positivt på delar av utredningens förslag och ställer sig bakom bland annat den förbättring det innebär för unga hemmavarande vuxna som med förslaget kan erhålla förlängt uppehållstillstånd när de fyller 18 år. Vi ser även positivt på att regelverket förtydligas för att motverka relationsvåld. Länsstyrelsen välkomnar också betänkandets förslag om att försörjningskravet vid anhöriginvandring fortsatt ska knytas till förbehållsbeloppet vid löneutmätning.

Länsstyrelsen avstyrker däremot flera av utredningens förslag bland annat att införa en väntetid som huvudregel samt att försörjningskravet ska gälla även vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Förslagen innebär tydliga försämringar ur ett barnperspektiv och påverkar rätten till familjeliv negativt. Förslagen kan även innebära påfrestningar för både barn och vuxnas mående, psykiskt och emotionellt, med negativa konsekvenser för integrationen till följd (sid. 164 och 370).

Parallella utredningar och förslag gör det svårt att analysera och bedöma helheten och dess konsekvenser, i synnerhet för den enskilda individen. Länsstyrelsen noterar exempelvis att utredningen slår fast att försörjningskravet kommer bli svårare att uppfylla för vissa nyanlända personer i de fall förslagen i betänkandet *Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper* (SOU2025:53) genomförs (sid 237).

Utifrån ovan bör särskild uppmärksamhet ägnas åt eventuella kumulativa effekter av åtgärder så att den faktiska tillgången till rättigheter säkerställs. Länsstyrelsen ställer sig således frågande till om det är proportionerligt att skärpa kraven på detta område i syfte att uppnå kontrollerad invandring. Ur ett rättighetsperspektiv hade

Länsstyrelsen gärna sett att direktiven gett utredaren möjlighet att undersöka andra alternativ för att uppnå syftet, om det kunnat innebära mindre inskränkningar/konsekvenser för den enskildes möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda.

Vidare bedömer Länsstyrelsen att detta är ett i raden av förslag som riskerar att få negativa regionala konsekvenser för det långsiktiga integrationsarbetet och kompetensförsörjningen i Dalarnas kommuner. I Dalarnas län har arbetslösheten bland utrikes födda halverats sedan år 2020 vilket visar på en tydlig positiv utveckling.

Länsstyrelsens övriga synpunkter och medskick redovisas under respektive avsnitt.

Avsnitt 6 Krav för att vara anknytningsperson

6.2.3 När anknytningspersonen har uppehållstillstånd

Länsstyrelsen ser positiv på förslaget att det kommer att bli möjligt för syskon till ensamkommande barn att ansöka om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en förälder som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till det ensamkommande barnet (sid. 159).

6.2.4 När anknytningspersonen är ett barn med skyddsskäl

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Av EU-domstolens praxis framgår att krav på att vara ogift för att återförenas med sina föräldrar inte får ställas. Länsstyrelsen instämmer med utredarens förslag att kravet tas bort.

6.2.5 Väntetid som huvudregel

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Syftet med väntetiden är att säkerställa att familjeåterföreningen kan ske under goda förhållanden. Utredaren lyfter dock att en uppskjuten möjlighet till familjeåterförening kan innebära påfrestningar för målgruppens mående och leda till negativa konsekvenser för integrationen (sid. 164, (14.10). I Röda Korsets rapport Humanitarian Consequences of Family Separation and People Going Missing pekar man också på att uppskjuten familjeåterförening kan leda till sämre etablering på arbetsmarknaden och lägre inkomster. Länsstyrelsen instämmer i dessa bedömningar. Den del av familjen som väntar i hemlandet

drabbas också av negativa konsekvenser till följd av väntetiden (sid 364).

Utredaren redogör för att en majoritet av de som har asylrelaterade uppehållstillstånd redan idag upplever en väntetid på över två år med anledning av gällande försörjningskrav och menar att väntetiden i detta sammanhang kan ses som fördelaktig ur ett tydlighetsperspektiv. Länsstyrelsen delar inte den bedömningen utan framhåller att lagstiftaren inte bör göra ytterligare skärpningar mot bakgrund av att vissa konsekvenser redan förekommer för delar av de individer som kan komma att beröras. Vidare kommer sannolikt den reella väntetiden vara betydligt längre än två år, sammantaget tiden för asylprocessen, väntetiden samt handläggningen av ansökan om återförening. Sverige har tidigare fått kritik av FN:s barnrättskommitté gällande familjeåterförening och detta kan föranleda ytterligare kritik.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att förslaget utan tvekan innebär försämringar utifrån ett barnrättsperspektiv (sid. 369). Att beakta och säkerställa barns rättigheter handlar ofta om att göra intresseavvägningar mellan barnets bästa och motstående intressen. I detta fall ställs barnets bästa (Barnkonventionen framför allt artikel 9 och 10) mot det allmänna intresset av att upprätthålla en kontrollerad invandring. Länsstyrelsen ställer sig frågande till om det är proportionerligt att skärpa kraven på detta område för att uppnå kontrollerad invandring och menar att andra alternativa åtgärder för att uppnå syftet med fördel kan undersökas.

Ventilbestämmelsen som möjliggör undantag vid särskilda skäl bedömer Länsstyrelsen inte som tillräcklig. Det kommer ställa höga krav på genomförandet av proportionalitetsbedömningar (sid. 170). Länsstyrelsen saknar en djupgående analys av påverkan på Migrationsverkets arbete med att genomföra dessa bedömningar. I konsekvensanalysen framkommer enbart att de bedömningar som behöver göras med anledning av väntetiden anses okomplicerade samt att handläggningsmomentet inte kommer att påverkas på något påtagligt sätt eller innebära omfattande merarbete (14.5 *Konsekvenser för Migrationsverket*). Länsstyrelsen instämmer inte i den bedömningen.

Avsnitt 7 Anhöriga som kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning

7.2.1 Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i situationer som inte omfattas av EU-rätten ska ges en i sin helhet fakultativ utformning

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen bedömer att förslaget om att personer med status som alternativt skyddsbehövande frántas sin rätt till familjeåterförening riskerar att skapa en ökad osäkerhet och att familjer splittras under en längre tid än vad som är nödvändigt. Länsstyrelsen delar inte bedömningen att det går att särskilja rättigheterna för alternativt skyddsbehövande och flyktingar och vill särskilt lyfta fram EU-kommissionens riktlinjer för tillämpningen av direktivet. Där har EU-kommissionen understrukt likheterna mellan flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande. EU-kommissionen har också uppmanat medlemsstaterna att anta bestämmelser som ger personer som beviljats tillfälligt eller subsidiärt skydd liknande rättigheter som flyktingar (sid. 155). I konsekvensanalysen lyfter utredningen också att förslagen utan tvekan innebär en försämring ur ett barnperspektiv. Framför allt bedöms förslagen få särskild påverkan på barn med status som alternativt skyddsbehövande.

7.2.2 Regleringen om uppehållstillstånd för icke gemensamma barn knyts till vårdnaden

Länsstyrelsen ser en risk med att krav på vårdnadshavarskap knyts till tillstånd då det skulle kunna innebära svårigheter för framför allt kvinnor att uppfylla. Det finns länder som inte tillåter kvinnor att ha vårdnaden om sina barn vilket skulle försvåra tillämpningen (sid 189). Länsstyrelsen anser att lagen bör utformas så att det säkerställs att kvinnor och män ges samma förutsättningar.

7.2.5 Nära anhöriga utanför kärnfamiljen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att hemmavarande unga vuxna kan få fortsatt uppehållstillstånd.

Länsstyrelsen ser positivt på att det fortsatt kommer att finnas en reglering som möjliggör uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen, exempelvis hemmavarande unga vuxna. Det är särskilt positivt att förslaget omfattar även förlängningssituationer då bland annat hemmavarande barn i skolåldern kan ges möjlighet att fullfölja sin utbildning med stöd från sin familj vilket överensstämmer med artikel 8 i Europakonventionen, Rätten till familjeliv.

Avsnitt 8 Krav på försörjning m.m. som villkor

8.7.1 Oförändrad nivå på försörjningskravet

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag.

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning att en höjning av det nominella försörjningskravet i kronor skulle kunna innebära att Sverige inte lever upp till EU-rätten och Sveriges konventionsåtaganden.

8.7.3 Försörjningskravet ska gälla även vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag.

Syftet med att införa försörjningskrav vid förlängningsansökningar är att motivera och påskynda den anhörigas etablering.

Länsstyrelsen menar å andra sidan att en otrygghet och ökad osäkerhet om framtiden snarare kan påverka individer negativt och försvåra etableringen och försörjningsmöjligheten.

Länsstyrelsen vill framhålla att förslaget kan innebära en särskild risk för negativa effekter för barn och delar utredningens bedömning att redan förekomsten av kravet kommer att leda till psykiska påfrestningar, stress och oro för berörda familjer, vilket kan drabba barn på olika sätt.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att försörjningskravet kan slå hårdare mot anknytningspersoner som är kvinnor eftersom det många gånger tar längre tid för nyanlända kvinnor att komma i egen försörjning.

Länsstyrelsen instämmer även i att det finns en viss risk att det kan leda till osunda beroendeställningar både på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden. Samt att det inte kan uteslutas att kravet kan komma att avhålla personer med hjälpbehov från att söka samhällets stöd, av oro för att det kan påverka möjligheterna för familjen att få stanna i Sverige.

Avsnitt 9 Skäl att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning

9.3.1 Relationsvåld ska särskilt beaktas vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag.

Länsstyrelsen ser positivt på att införa ett förtydligande av innebörden att tidigare våld eller allvarliga kränkningar mot anknytningspersonen eller någon annan familjemedlem ska beaktas särskilt i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Avsnitt 10 Fortsatt uppehållstillstånd vid ändrade förhållanden

10.3.1 Det ska inte längre vara möjligt att bevilja fortsatt uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation har upphört på den grunden att utlänningen har särskild anknytning till Sverige

Länsstyrelsen tillstyrker att ingen ändring förslås gällande punkt 2. Våld eller kränkning.

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag att möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd vid särskild anknytning till Sverige ska utgå.

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning att förslaget kommer påverka kvinnor i större utsträckning än män, sett till att fler anhöriginvandrare är kvinnor. Förslaget kan innebära en risk för att fler personer kommer att stanna kvar i destruktiva relationer av oro för att ett uppbrott kommer att påverka möjligheten att få stanna i Sverige (sid 367). Genom att behålla punkt 2. Våld eller kränkning, bedömer Länsstyrelsen ändå att förutsättningar ges för våldsutsatta att lämna relationen. Men det kan också skapa en förvirring om vilka regler som gäller, här menar Länsstyrelsen att tillgänglig och rätt information blir viktigt för att undvika att kvinnor stannar i utsatthet.

Att möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd vid särskild anknytning till Sverige föreslås utgå bedömer Länsstyrelsen kan få negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen i länet, se vidare nedan under avsnittet *Regionalt perspektiv*.

Regionalt perspektiv

Förslaget riskerar att få negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen särskilt i mindre företag inom vård och omsorg, besöksnäringen samt hotell- och restaurang då detta är branscher där utrikes födda ofta har sina anställningar (14.12 konsekvenser för företag, 14.13 konsekvenser för kommuner och regioner).

Dalarna har en åldrande befolkning och en arbetskraftsbrist. I länet bedrivs därför EU-finansierade projekt för att locka kvalificerad arbetskraft från tredjeländ. Det bedrivs även EU-finansierade projekt för att stärka arbetsmarknadsetableringen genom yrkes-SFI som svarar mot branschernas kompetensbehov bland annat inom hotell och restaurang samt vård och omsorg. Enligt Socialstyrelsens rapport Personal i äldreomsorgen från 2025 är andelen utrikesfödda undersköterskor och vårdbiträden 32 procent i Dalarna 2022, en ökning med 7 procentenheter på två år och SCB förutspår att behovet kommer öka.

Arbetsmarknadsreserven utgör en lösning för länet och andelen arbetslösa i gruppen utrikes födda har halverats sedan år 2020 (då 22,5 procent) vilket visar på en tydlig positiv utveckling. Genomsnittet i Dalarnas län ligger 2025 på 13,7 procent bland utrikes födda kvinnor och 11 procent bland utrikes födda män. ([Integrationen i Dalarna, en rapport av Region Dalarna](#)).

Att i detta sammanhang införa både en väntetid för att få ansöka om anhöriginvandring och försörjningskrav vid förlängningsansökningar samt ta bort möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd på grund av särskilt anknytning till Sverige menar Länsstyrelsen är kontraproduktivt för länets arbete inom området (6.2.5 och 10.3.1).

Parallella utredningar – utvärdering

Parallella och kommande utredningar och förslag gör det svårt att analysera och bedöma helheten. I EU:s mottagandedirektiv 2024/1346 stycke 22 framgår det även att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt eventuella kumulativa effekter av åtgärder så att den faktiska tillgången till rättigheter säkerställs. Länsstyrelsen menar att detta försvåras av utredningar och förslag som ibland bygger på varandra och i andra fall inte tar hänsyn till varandra. Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag om att effekterna av förslagen bör utvärderas gemensamt med andra lagstiftningsåtgärder och

förändringar på det migrationsrättsliga området (14.17 Utvärdering av förslagen).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Höij med integrationssamordnare Martina von Seth som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post dalarna@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun, eller ring vår växel 010-225 00 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/dalarna.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/dalarna/personuppgifter